ගාලු මෝදර අවකාශයන්හි ස්ථාපිත ඇස්. ඩබ්ලිව්. ආර්. ඩී බණ්ඩාරනායක ආලේඛ්‍ය ස්මාරක මූර්ති පිළිබඳ අධ්‍යනයක්

සි.පී ධර්මශ්‍රී,

බාහිර කථිකාචාර්ය
සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලය.
caprasannaart@gmail.com

සංක්ෂේපය

ශ්‍රී ලාංකේය කලාව ගොඩනැගිමේදී දේශපාලනික මැදිහත් විම අතීතයේ සිට ප්‍රබලව දක්නට ඇත. ලාංකේය දෘශ්‍ය කලාව බෞද්ධ ආරාම කේන්ද්‍ර කොට ගෙන රාජ්‍ය අනුග්‍රහය මත බිහිවිය. අනුරාධපුර රාජධානියේ සිට මහනුවර රාජධානිය දක්වා බෞද්ධ ආරාම කේන්ද්‍ර කොට ගොඩනැගුණු දේශපාලනික ආලේඛ්‍ය මූර්ති කලාව වර්ෂ 1818 දී යටත්විජිතයක් බවට පත්විමෙන් පසුව එම මූර්ති කලාව කැපී පෙනෙන විචල්‍යයතාවයක් දක්නට ලැබේ. එම දේශපාලන ආලේඛ්‍ය මූර්ති අතර වඩාත් කැපීපෙන, සමාජ හා දේශපාලන අරමුණ සහිත මෙන්ම පුරාවිද්‍යාත්මක උරුම වටිනාකමක් සහිත ඇස්. ඩබ්ලිව්. ආර්. ඩී බණ්ඩාරනායක මූර්තිය, අධ්‍යයන විෂය පථය ලෙස හැඳින්විය හැක. මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවේ දී එම ස්මාරක මූර්තිය බිහි වූ අවධියේ දේශපාලන විචල්‍යතාවයන් සහ බලපෑ සමාජ දේශපාලන උත්ප්‍රේරණයන්ගේ මැදිහත්වීම කොතෙක් දුරට මූර්තිය ගොඩනැගීමට බලපෑම කළ ආකාරය සොයා බැලීම සිදු කෙරේ. එම පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමකින් යුත් දේශපාලන ආලේඛ්‍ය මූර්තිය වර්තමානයේදී නාගරික අවකාශය ප්‍රසාරණය වීම, නව ඉදිකිරීම් සහ මූර්තිය ස්ථාපිත භූමි දර්ශනය සමඟ මූර්තියේ අර්ථකථනය ප්‍රති අර්ථ කථනය බිහිවීම පිළිබඳව ද සාකච්ඡා කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙයි.

මූඛ්‍ය පද- *දේශපාලනය, ආලේඛ්‍ය, අවකාශය, සංරචනය, සමකාලීන, කුලය*

හැඳින්වීම

මෙම පර්යේෂණයෙන් ප්‍රමුඛ කොට ගත්තේ පුරාවිද්‍යාමක උරුම වටිනාකමකින් යුක්ත 20 වන සියවස අයත් ගාලු මෝදර මහජන අවකාශයේ ස්ථාපිත ඇස්. ඩබ්ලිව්. ආර්. ඩී බණ්ඩාරනායක ආලේඛ්‍ය ස්මාරක මූර්ති පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමයි. ශ්‍රී ලාංකාවේ සැලකිය යුතු දේශපාලනික ආලේඛ්‍ය මූර්ති නාගරික අවකාශයේ ස්ථාපිතව ඇත. නමුත් එම මූර්ති පිළිබඳ විධිමත් විස්තරාත්මක සංවාදයක් ගොඩනැගී නොමැත. මෙම මූර්තිය ගොඩනැගීමේ ක්‍රියාවලිය නම් එය අතීතයේ හුදු දීර්ඝ මොහොතක තුළ සිදු වූ සිදුවීම් මාලාවක ස්මෘතිය පමණක් නොවේ ය.

පළමුව ස්මාරකයක් යනු කුමක්ද? ස්මාරක යනු විකාශයේ ප්‍රමුඛ අර්ථයන් ඉදිරිපත් කිරීම සඳහා ඉදිකරන ලද ආකෘති ය. ඔවුන් සෞන්දර්යාත්මක වටිනාකමක් මෙන්ම දේශපාලන කාර්යයක් ද ඉදිරිපත් කරයි. බොහෝ විට, දේශපාලන ප්‍රභූන් විසින් ස්මාරක ඉදිකරනු ලබන්නේ තෝරාගත් ඓතිහාසික ආඛ්‍යාන ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා පහසු සිදුවීම් සහ පුද්ගලයන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන අතරම අපහසුතාවයට පත්වන දේ මකා දමමිනි. තෝරාගත් ඓතිහාසික ආඛ්‍යාන නිරූපණය කරන අතරම, ස්මාරක මඟින් වර්තමානය පිළිබඳ නිශ්චිත සංකල්පයන් ඇති කළ හැකි අතර අනාගත හැකියාවන් දිරිමත් කළ හැකිය. එනිසා, දේශපාලන ප්‍රභූන් දේශපාලන න්‍යාය පත්‍ර සහ නීත්‍යානුකූල දේශපාලන බලය සකස් කරන මතකය හා අනන්‍යතාව පිළිබඳ ජාතික දේශපාලනය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා ස්මාරක අත්‍යවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත් ඉදිකරන ලද පසු, ස්මාරක සමාජ ගුණාංග බවට පත්වන අතර පරිශීලකයින්ට ඒවා නිර්මාණකරුවන්ගේ අභිප්‍රායයන්ට වෙනස් හෝ වෙනස් ආකාරවලින් නැවත අර්ථ දැක්විය හැකිය (Bellentani and Panico 2016:28,29).

ක්‍රමවේදය

බණ්ඩාරනායක ආලේඛ්‍ය ස්මාරක ගොඩනැගීමේදී මූර්තියේ අන්තර් ක්‍රියාකාරීත්වය, සංකේතාත්මක හා දේශපාලන මානයන් මඟින් නිර්මාණය කරන ලද ස්මාරකවල අර්ථයන් විමර්ශනය කිරීමට සංඥාර්ථවේදි එළඹුව (Semiotic approach) ප්‍රයෝජනවත් වේ.

සාකච්ඡාව

ගාලූ මෝදර පිටියේ එස්. ඩබ්ලිව්. ආර්. ඩී. බණ්ඩාරනායක මූර්තිය

ආලේඛ්‍ය මූර්ති කලාවට දීර්ඝ ඉතිහාසයක් මෙන්ම උරුමයක් ඇත. එම නිසා එම මූර්ති කලා ධාරාවේ ඉතිහාසය පිළිබඳව සැකෙවින් දැනගැනීම වැදගත් වේ. අනුරාධපුර යුගයට අයත් දුටුගැමුණු රජතුමා යැයි සැලකෙන ආලේඛ්‍ය මූර්තිය, පොළොන්නරු යුගයේ දී මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා යැයි සැලකෙන මූර්තින් සුවිශේෂී වේ.

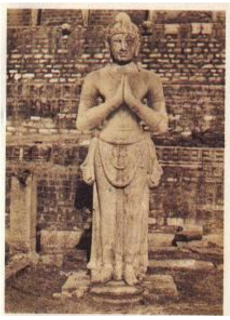

දුටුගැමුණු ප්‍රතිමාවේ, ක්‍රි:පු 1-2, අනුරාධපුර යුගය.

මහා පරාක්‍රමබාහු, ක්‍රි:පු 7-8, පොළොන්නරු යුගය.

කීර්ති ශ්‍රී රාජසිංහ රජතුමා, දඹුල්ල ලෙන,මහනුවර යුගය.

වලගම්බා රජතුමා, දඹුල්ල, මහනුවර යුගය.

නිශ්ශංකමල්ල රජතුමා, දඹුල්ල, මහනුවර යුගය.

විලියම් හේන්රි ගෙගරි, කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය, 1880.

18 වන සියවස වන විට කීර්ති ශ්‍රී රජසිංහ රජතුමා, වළගම්බා රජතුමා මෙන්ම නිශ්ශංකමල්ල රජතුමාගේ ආලේඛ්‍ය මූර්තිය දඹුල්ල ලෙන් විහාර සංකීර්ණයෙන් හමුවේ. මේ සියලු මූර්ති ගොඩනගා ඇති භූමි දර්ශනය ගැන අවධානය යොමු කරන විට දැකිය හැකි පොදු ලක්ෂණය වන්නේ ඒවා ආගමික අවකාශය තුළ ගොඩනැගීමයි. මෙම ආලේඛ්‍ය මූර්ති අවකාශයෙන් වෙන්වීම හෙවත් බණ්ඩනය

වූයේ යටත්විජිතයෙන් පසුවයි. බටහිර අධිරාජ්‍යවාදීන් විසින් තම බලය හා දේශපාලන උවමනාව මත තම ආලේඛ්‍ය මූර්ති රැසක් ඉදිකරනු ලබයි. ඒ අතර පළමු වන එළිසබත් රැජිනගේ මූර්තිය හා කොළඹ ජාතික කෞතුකාගාරය ඉදිරිපිට ඇති ග්‍රෙගරි ආණ්ඩුකාරයාගේ මූර්තිය කැපී පෙනෙන මූර්ති ලෙස හැඳින්විය හැක. මේ සියල්ල ඉදිවන්නේ ආගමික ගොඩනැගිලි භූමි දර්ශන තොර වීම විශේෂත්වයක් වේ. එම අවකාශය බණ්ඩනයේ දිගුවක් ලෙස ඉදිවන බණ්ඩාරනායක ප්‍රතිමාව පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීම වැදගත් වේ.

1960 සමගි පෙරමුණ රජයට එකල සෝවියට් සංගමය විසින් තෙවන ලෝකයේ රටවලට ප්‍රතිමා තෑගි කිරීම ඔවුන්ගේ මිත්‍රත්වය තවදුරටත් ශක්තිමත් කිරීමේ දේශපාලනික ඵලදායී රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික මෙවලමක් ලෙස භාවිත කළේය. සෝවියට් සමූහාණ්ඩුව උපක්‍රමිකව සමාජවාදී බලකඳවුරට පක්ෂව මිත්‍රත්වය ගොඩනගා ගැනීමට සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායකයන්ගේ ස්වාමිපුරුෂයාගේ රූව තෝරා ගැනීමත්, එම මූර්තිය නිර්මාණයට සෝවියට් සමූහාණ්ඩුවේ ප්‍රධාන මූර්ති ශිල්පියා වන කැරබෙල් විසින් මොස්කව් නුවර දී නිර්මාණයකර ගාලු මෝදර ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම යන සිදුවීම බලය පිළිබඳ දේශපාලන කාරණාවක් වේ. කෞතුකාගාරයෙන් හෝ ගැලරි අවකාශයෙන් පිටත හු දර්ශන භූමියේ කලා කෘති ගොඩනැගීම හා ප්‍රදර්ශනය කිරීමට විකල්ප ක්‍රම වේ. පිට්ටනියක හෝ විවෘත පොදු ස්ථානයක මූර්තියක් හමුවීම ගැලරි අවකාශයක මූර්තියක් හමුවීමට වෙනස් අත්දැකීමකි. මෙම අත්දැකීමේ සුවිශේෂීතාවය ඇත්තේ මූර්තිය විසින් අත්පත් කරගන්නා අවකාශයයි. මූර්ති එහි ත්‍රිමාන ස්වභාවය නිසා එය වටා ඇති අවකාශය අල්ලා ගන්නා ශරීරය හා අවකාශය අතර සම්බන්ධතාවයක් ඉදිරිපත් කරයි.

ඉහත සිතියමේ රතු පාට සළකුණු කර ඇති ගාලු මුවදෝර ඉදිරිපිට එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී.බණ්ඩාරනායක මූර්තිය ස්ථානගත ඇත,

බණ්ඩාරනායක මූර්තිය සිරිමාවෝ අගමැතිණිය සහභාගීත්වයෙන් නිරාවරනය වූ මොහොත.

බණ්ඩාරනායකයන්ගේ ආලේඛ්‍ය මූර්තීන්හි අති ප්‍රබල ප්‍රකාශන අපට හමු වන්නේ එහි අවකාශය තුළයි. ගාලූ මෝදර අවට අවකාශය කලා කෘතියේ කොටසක් බවට පත්වේ. එය එසේ වන්නේ මූර්තිය හා ගාලූ මෝදර අවට අවකාශය එකිනෙකා අතරට විහිදෙන හෙයිනි. අවකාශය මූර්ති ශිල්පයේ ම සාපේක්ෂ කොටසක් බවට පත්වේ. බණ්ඩාරනායකයන්ගේ ආලේඛ්‍ය මූර්ති ස්ථාපිත වීමට පෙර ගාලූ මෝදර 1803 දී අධිරාජ්‍යවාදීන් ගොඩනගා ඇත්තේ රජයේ දේශපාලනික හා මූල්‍ය හසුරන ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීමෙන් භූමි බලයක් සහ වටිනාකමක් ලබාගනිමිනි. එම නිසා ස්ථානීය වටිනාකම මූර්ති හා ඒ වටා ඇති අන්තර් සම්බන්ධතාවය සහිත අවකාශය නිසා නව අවකාශයක් පිළිබඳ දේශපාලනික හැඟීමක් ඇති කරයි.

ඉහත ඡායාරූපයේ රතු පාට සළකුණු කර ඇති ගාලු මුවදොර ඉදිරිපිට, චීනට අයත් ෂැංග්‍රිලා හෝටලයට පිටුපසින් එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී.බණ්ඩාරනායක මූර්තිය ස්ථානගත ඇත.

බණ්ඩාරනායකයන්ගේ ආලේඛ්‍ය මූර්ති සම්මුඛව ඇති පිහිටීම අත්පත් කරගන්නා අවකාශය ඉතා සුවිශේෂී වේ. එනම්, කොළඹ හා ගාල්ල යාකරන A2 ප්‍රධාන මහා මාර්ගයත්, පසුව හමුවන ගාලූ මෝදර පිටියත්, බස්නාහිරින් ඉන්දියන් සාගරය අභිමුඛවීම අතර දේශපාලනික අන්තර් සම්බන්ධිත පඨිතයක් ගොඩනගා ගතහැක. මූර්තිය අභිමුඛ වන ඉන්දියන් සාගරය දෙසට වම් පාදය පෙරට දමා ගමන් කිරීමේ ඉරියව්ව මත ගොඩනැගෙන අවකාශ අතර ඇති සම්බන්ධතාව නම්, ලෝක දේශපාලන එක් බල කඳවුරක් වන සෝවියට් සමුහාණ්ඩුවේ උපක්‍රමිකව පක්ෂපාතී මිත්‍රත්වය ගොඩනැගීමට සිරිමාවෝ බණ්ඩාරනායකයන්ගේ ස්වාමිපුරුෂයාගේ අලේඛ්‍ය මූර්ති තෝරා ගැනිම තුළ සමාජවාදී විදේශයට ප්‍රතිපත්තියට රට තුළ ප්‍රවර්ධනයට ගත් දේශපාලනික උපක්‍රමයක් ලෙස අර්ථකතනය කලහැක.

සර්. සොලමන් ඩයස් බණ්ඩාරනායක

බණ්ඩාරනායක යුරෝපීය බටහිර අඳුමෙන් සැරසී.

බණ්ඩාරනායක ආර්ය සිංහල ජාතික අඳුමෙන් සැරසී.

වික්ටෝරියානු අධිරාජ්‍යවාදීත්වයට පක්ෂපාතී නව ධනවාදී පරම්පරික කතෝලික පන්තියේ මහේශාක්‍ය උරුමය ලබාගත් බණ්ඩාරනායකයන් ඔහුගේ ආලේඛ්‍ය මූර්තියේ ආර්ය සිංහල ඇඳුමේ සැරසී සිටීම යන කාරණාව අතිශය බලය පිළිබඳ දේශපාලන කාරණාවක් වේ. ඔහුගේ පියා පහතරට මුදලි පේරුව නියෝජනය කළ වියදම් අධික ජේත්තුකාර ජීවිතයක් ගත කළ අයෙකි. 1895 දී මහමුදලි පදවිය ද, බ්‍රිතාන්‍යයන් කෙරෙහි වූ අචල පක්ෂපාතීත්වය වෙනුවෙන් 1902 දී CMG නමැති නම්බු නාමය ද ඔහුට පිරිනමන ලදී (අයිවන් 1998:57).

එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී.බණ්ඩාරනායක මූර්තිය, ගාලු මුවදොර ඉදිරිපිට, 1967, අඩි 32, ලෝකඩ

මේ අනුව දේශපාලන බලය ලබාගන්න ඔහුට අයත් පාරම්පරික වියදම් අධික ජේත්තුකාර යුරෝපීය ඇඳුම අතහැර සරල ආර්ය සිංහල ඇඳුමට මාරු වී සිටියේය. නමුත් රාජ්‍යතාන්ත්‍රික හා තම පන්තියේ අය මුණ ගැසෙන බොහෝ විට බටහිර ඇඳුමෙන් පෙනි සිටියේය. එහෙත් මූර්තිය සඳහා ආර්ය සිංහල ඇඳුම යොදා ගැනිම, ඔහු ජේත්තුකාර පෙනුම නැති කොට එයට පොදු ජන පෙනුමක් ලබා ගත්තේ බහුතර සිංහල ජනතාවගේ විශ්වාසය දිනා ගැනිමටය. තවද ඉංග්‍රිසි භාෂාව කල්පනාකරන භාෂාව ලෙස තබාගනිමින් සිංහල භාෂාව සිංහල මහජනතාව අමතන භාෂාව බවට පත්කර ගත්තේය.

එස්.ඩබ්ලිව්.ආර්.ඩී.බණ්ඩාරනායක මූර්තිය විවිධ කෝණවලින්, ගාලු මුවදොර ඉදිරිපිට, 1967, අඩි 32, ලෝකඩ

දේශපාලනික ආලේඛ්‍ය මූර්ති විශාල පාදමක් මත ගොඩනැඟිම යනු සාමාන්‍ය මිනිසාට ලඟාවීම නොහැකි බලය පිළිබඳ ප්‍රකාශනයකි. එම බලය පිළිබඳ සංකේතාත්මක වටිනාකම කණ්ඩනය කොට ඒ වෙනුවට පිහිටි පොළව තරමක් උස් කොට කුඩා සරළ පදමක් මත නරඹන්නාට ලඟා විය හැකි ලෙස ගොඩනගා ඇත. වඩාත් මිල අධික ලෝකඩ මාධ්‍යයෙන් අඩි 30 ක් පමණ උසින් ගොඩනැඟීම තුළින් ප්‍රතාපවත් බලයක් ගොඩනගා ඇත. හිටි ඉරියව්ව වෙනුවට වම් පාදය පෙර යොමු කොට පපු පෙදෙස ඉදිරියට යොමු කොට ගරු ගාම්භිර ලීලාවෙන් ඉදිරියට ඇදෙන ඉරියව්වෙන් ස්ථාපනය කර ඇත. දකුණු අත මත උරේහි පැළඳ සිටින සාටකයේ කෙරවලක් අල්ලා සිටීම මඟින් තමා විසින් ගොඩනගා ගත් සිංහල බෞද්ධ ජන පදනමේ බලය සංකේත වේ. මූර්ති නිරූපණයේ දී බණ්ඩාරනායකයන්ගේ පරිණත දේශපාලන අවදිය තෝරාගෙන ඇත. මුහුණේ බැල්ම යොමු වී ඇත්තේ ඉදිරිපසින්

ඇති ඉන්දියන් සාගරයටය. එය ඔවුන් තුළින් ජාත්‍යන්තර සබඳතාවන් ගොඩනැගීමට කරන්නාවූ ආමන්ත්‍රණ කිරීමක් ලෙස හඳුනාගත හැක.

බණ්ඩාරනායක මූර්තිය 1967 දී ගාලු මුවදොර ඉදිරිපිට අවකාශය දිස්වන ආකාරය.

බණ්ඩාරනායක මූර්තිය 2020 දී ගාලු මුවදොර ඉදිරිපිට ෂැංග්‍රිලා හොටල් සංකීර්ණ අවකාශයට දිස්වන ආකාරය.

අප අද දකින පරිදි, මූර්ති මගින් නව අවකාශයක් සමග සම්බන්ධ වීමට අපට ඉඩ සලසන අතර ද්‍රව්‍ය හා අවකාශය අතර ඇති මූලික සම්බන්ධතා නිරාවරණය කිරීමෙන් නව අත්විඳීමේ මාර්ගයක් විවෘත වේ. 1960 දී මූර්ති අත්පත් කරගත් අවකාශය ස්වරූපය ඇත්ත වශයෙන් ම මූර්ති සහ ස්ථානය පිළිබඳ සංකල්පයකට සම්බන්ධ වේ. නමුත් අද වනවිට එම අවකාශ ස්වරූපය සම්පුර්ණයෙන් වෙනස් වෙමින් පවති. මූර්තියේ පිටුපස චීන සමාගමකට සින්නක්කරව භූමි විකුණන ලද ෂැංග්‍රිලා හෝටලය සහ මූර්තියේ ඉදිපස චීන සමාගමක් විසින් ගාලු මුවදෝර මුහුද ගොඩකර ඉදිකරන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය නගරය යන නව ඉදිකිරීම් විසින් ගොඩනගන අවකාශය බන්ඩාරණායකගේ ආලේඛ්‍ය මූර්ති සම්බන්ධ නව අර්ථකතනයක් ගොඩනගනයි. එනම් පෙර බිම හා පසුබිම යන ස්ථානවල මැදි වූ බණ්ඩාරනායක ආලේඛ්‍ය මූර්ති චීන කොමියුනිස්ට් නව යටත්විජතවාදී දේශපාලනික බලය පිළිබඳ නව අර්ථකතනයකට ඉගියක් ලබාදේ.

නිගමනය

ප්‍රධාන වශයෙන් මූර්තියෙහි අවකාශ භාවිතාවේ දී එහි විශාල බණ්ඩනයක් ඇති වූයේ පශ්චාත් යටත් විජිතයෙන් පසුව එනම්, ආගමික සංකල්පය මත බිහි වූ ගොඩනැගිලි අවකාශයේ එළියට විසිවෙන දේශපාලන ආලේඛ්‍ය මූර්ති යටත්විජිතවාදී පසුව එය මහජන අවකාශය සමඟ සම්බන්ධ වීමයි. එහිදී සිදුවූ අධිරාජ්වාදීන් තම ලාංකේය යටත් වැසියා සහ රාජ්‍යත්වය මෙන්ම බෞද්ධ ආගම යටපත් කොට නව යටත්විජිත ශ්‍රී ලංකාවක් බිහි කිරීමට උත්සාහය ප්‍රතිඵලයක් වශයෙනි. අධිරාජවාදීන් තම බලය සහ ආධිපත්‍යය අනන්‍යතාවය පෙන්වීම සඳහා ලංකා භූමිය තුළ ස්මාරක රැසක් නිර්මාණය කර තිබේ.

මූර්ති ස්ථානගත කිරීමේ දී අවකාශය කොතෙක් දුරට මහජන සහභාගිත්වය මෙන්ම ජනතාවගේ චිත්තවේග සමඟ බැඳීමක් ඇතිවන ආකාරයට ස්ථානගත කළේදැයි යන්න දේශපාලන කාරණාවක් වේ. මෙම කාරණාව මනාව වඩාත් ප්‍රකට කරන මූර්තිය ලෙස බණ්ඩාරනායකගේ ප්‍රතිමාව හඳුනාගත හැකිය. බණ්ඩාරනායක ප්‍රතිමාව ස්ථානගත කර ඇත්තේ වඩාත් දේශපාලන වටිනාකමක් සහිත භූමියක් වන ගෝල්ෆේස් පිට්ටනිය ඉදිරිපිට, ඔහුට අභිමුඛ වන බටහිර වෙරළත්, මුහුදත් යන අවකාශයක් මූර්තියේ දේශපාලන කාරණාව තීව්‍ර කිරීමට වැදගත් වේ.

ස්මාරකවල අන්තර්ගත දැනුම අනිවාර්යයෙන් ම පක්ෂග්‍රාහී ය. සෑම ආඛ්‍යානයක් ම සමහර සිදුවීම් තෝරාගන්නා අතර අනෙක් ඒවා මඟහැරේ. ස්මාරක අනිවාර්යයෙන් ම සමහර ඉතිහාසයන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන අතර ම අනෙක් ඒවා මකා දමයි. 1960 දී ඉදිවන බණ්ඩාරනායක ස්මාරක මූර්තිය ඔහුගේ ප්‍රධාන දේශපාලන චින්තනය වූ සිංහල ජාතිකත්වය ගොඩනගයි. එයින් මකා දමන්නට උත්සාහ කරන දේශපාලන කාරණා වන්නෙ, අනෙකුත් ජාතීන්ගේ දේශපාලන අයිතීන් සහ නිදහසයි. සෑම "මතක තබා ගැනීමකටම අමතක වීමක් ඇතුළත් වේ". ස්මාරක නියෝජනය කරන්නේ නිශ්චිත සිදුවීම් සහ පුද්ගලයින් පමණි. මතක තබා ගත යුතු දේ සහ අතීතය අමතක කළ යුතු දේ පිළිබඳව පුරවැසියන් දැනුවත් කිරීම සඳහා ඔවුන්ට නිශ්චිත ජාතික දේශපාලන මතකයන් ප්‍රකාශකරන උපක්‍රමයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

අයිවන්, වික්ටර්. (2008), කඳුළු සලන පාරාදීසය, මහරගම, රාවය ප්‍රකාශනය.

ජයවර්ධන, කුමාරි. (2008), සොක්කන් ලොක්කන් වූ වගයි, කොළඹ 05,සමාජ විද්‍යාඥයින්ගේ සංගමය.

පෙරේරා, රංජිත්. (2009), දෘශ්‍ය කලා අධ්‍යායන, කොළඹ 05, සමාජ විද්‍යාඥයින්ගේ සංගමය.

රණබාහු, ප්‍රසන්න. (2011),තීර්කලා ඉතිහාසය ලිපි එකතුව, පිටකෝඹ්ඹේ; තීර්ත ප්‍රකාශනය.

විරසිංහ, ජගත්. (2005), Art Lab, රජගිරිය, කලාව සහ උරුමය පිළිබඳ ප්‍රකාශනය.

සිල්වා, සමුද්‍රිකා. (2005), පයීත තෙවන වෙළුම, අපහසු දෙබසඃ සිංහල කතිකාව වික්ටෝරියානු පිරිමිකම සහ පුරුෂත්වය පිළිබඳ දේශය කේත. කොළඹ, සමාජ සංස්කෘතික තීව අධ්‍යයනය සඳහා වන කොළඹ ආයතනය.

ලේකම්ආරච්චි, චන්ද්‍ර. (2005), පයීත හතරවන වෙළුම, නාගරික අවකාශය අර්ත විවරනය කිරිමඃ සාමාජීය විද්‍යා ප්‍රවේශ කිහිපයක් පිළිබඳ සමාලෝචනීය පාඨනයක්. කොළඹ, සමාජ සංස්කෘතික තීව අධ්‍යයනය සඳහා වන කොළඹ ආයතනය.

ෆේරික්, ක්‍රිෂාන්ත. (2005), පයීත තෙවන වෙළුම, කැප්පෙටිපොලගේ හිස් කබලේ පුනරාගමනයඃ ශ්‍රී ලාංකේය ජාතිකවාදයේ අව්‍යාජත්වය ගොඩනැගීම. කොළඹ, සමාජ සංස්කෘතික තීව අධ්‍යයනය සඳහා වන කොළඹ ආයතනය.

ලේකම්ආරච්චි, චන්ද්‍ර. (2005), පයීත හතරවන වෙළුම, නාගරික අවකාශය අර්ත විවරනය කිරිමඃ සාමාජීය විද්‍යා ප්‍රවේශ කිහිපයක් පිළිබඳ සමාලෝචනීය පාඨනයක්. කොළඹ, සමාජ සංස්කෘතික තීව අධ්‍යයනය සඳහා වන කොළඹ ආයතනය.

website

Federico Bellentani and Mario Panico, *2016,* The meanings of monuments and memorials: toward a semiotic approach, https://orcamwe.cf.ac.uk/96405/1/Bellentani_Panico_The%20meanings%20of%20monuments.pdf